

de blauwe klauwier

JAARGANG 19 NR 1

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van **VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN"**, en verschijnt 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van *f* 26,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Jan Wouters.
Het redactie-adres is: De Braken 11, 5541 AC Reusel.

VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot het secretariaat: Vogelwerkgroep "De Kempen", Postbus 386, 5500 AJ Veldhoven. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt *f* 45,-- per jaar; studenten betalen *f* 35,-- en gezinsleden *f* 22,50. De contributie kan gestort worden op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep".

HET POSTADRES van het secretariaat van Vogelwerkgroep "De Kempen" is Postbus 386, 5500 AJ Veldhoven.

ARTIKELN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

DE PRESENTATIE VAN HET MALPIE-RAPPORT AAN VALKENSWAARD.

Op 10 februari 1993 was het zover: het Malpie-rapport zou aangeboden worden aan de gemeente Valkenswaard. Bij het binnenkomen stonden veel aanwezigen de panelen te bekijken die door de Malpie-commissie samengesteld waren.

Toen men gevraagd werd om te gaan zitten, bleek het zaaltje in het Carolusgebouw redelijk vol te zijn. Dit betekent dat er \pm 40 mensen aanwezig waren, 10 ervan waren VWG-ers.

Marco trad nog even op als voorzitter en maakte de aanwezigen in zijn inleiding duidelijk dat onze VWG geen club is die kleurkanaries fokt, maar dat wij ons bezig houden met vogels van heel ander pluimage.

Toen voor de niet-VWG-ers duidelijk was hoe men ons moet zien, mocht Jack Bos het programma vervolgen.

Met een uitgebreide en goed verzorgde verzameling sheets werd de toehoorder deelgenoot gemaakt van vooral de technische aspecten van het Malpie-onderzoek.

Een greep uit de onderwerpen die aan de orde kwamen:

- Eutrofiëring als oorzaak voor uitbreiding van de plantengroei.
- Het tegengaan van reproductie en verschuiving van de nestconcentratie binnen de kolonie door het eierrapen.
- Het uitwijken van Kokmeeuwen naar het Groot Malpie-ven en naar de Hasselsvennen.

Na Jack kwam Jacques.

Jacques van Kessel benadrukte het historische aspect van het gebied. Het bleek dat de Vaarvennen vroeger visvijvers waren

die met de Dommel in verbinding stonden. Dommelwater bleek kalkrijk te zijn en als ik het goed begrepen heb, was deze kalk indirect (via vloeivelden) afkomstig van de Maas.

Verder vertoonde Jacques luchtfoto's uit de periode 1946-1989. Hieruit was op te maken dat de plantengroei in de vennen in zo'n 40 jaar tijd afgenomen was in plaats van toegenomen.

Hierna kwam Jack nog even terug. Hij belichtte nu onder andere de algemene broedvogelinventarisatie, die door de VWG gedurende de periode 1984-1989 in dit Malpiegebied uitgevoerd is.

Er bleek geen aanwijzing te zijn dat Kokmeeuwen op de broedvogels een nadelige invloed hebben. Er was geen predatie door Kokmeeuwen of agressief gedrag jegens andere broedvogels gezien.

Nu vervolgde de heer Brouwers van de gemeente Valkenswaard de presentatie. Met de heer Brouwers heeft de Malpie-commissie tijdens het onderzoek nauw samengewerkt.

Hij zei de aanbevelingen die door de Malpie-commissie voorgesteld waren, zeer ter harte te hebben genomen. De boomopslag op de heide is plaatselijk verwijderd. Er zijn al vennen opgeschoond. De gagelstruwelen zullen niet in hun geheel maar gefaseerd gemaaid worden. Er zal zelfs geprobeerd worden om de natuurlijke vegetatie terug te krijgen.

Hij eindigde met te zeggen dat de in de zaal opgestelde panelen als expositie in het gemeentehuis zullen komen te staan.

Hierna volgde de officiële daad van de avond. Het Malpie-rapport werd overhandigd aan wethouder Van de Moor.

Natuurlijk complimenteerde hij in zijn toespraak het Malpie-team en zei, met een schuin oog naar het dikke verslag kijkend: "Goei werk heeft veel tijd nodig".

Verder moeten volgens hem alle raadsleden kennis van dit rapport nemen en hij hoopte dat het rapport bij zal mogen dragen tot positieve beheersmaatregelen voor het Malpiegebied.

Na de toespraak van de wethouder was er gelegenheid voor het publiek om vragen te stellen aan een viermans forum. Er werden enige vragen gesteld en beantwoord, maar ik kreeg de indruk dat de zit voor de meesten inmiddels lang genoeg geduurd had.

Resumerend moet de toehoorder naar mijn mening, toch belangrijke infor-

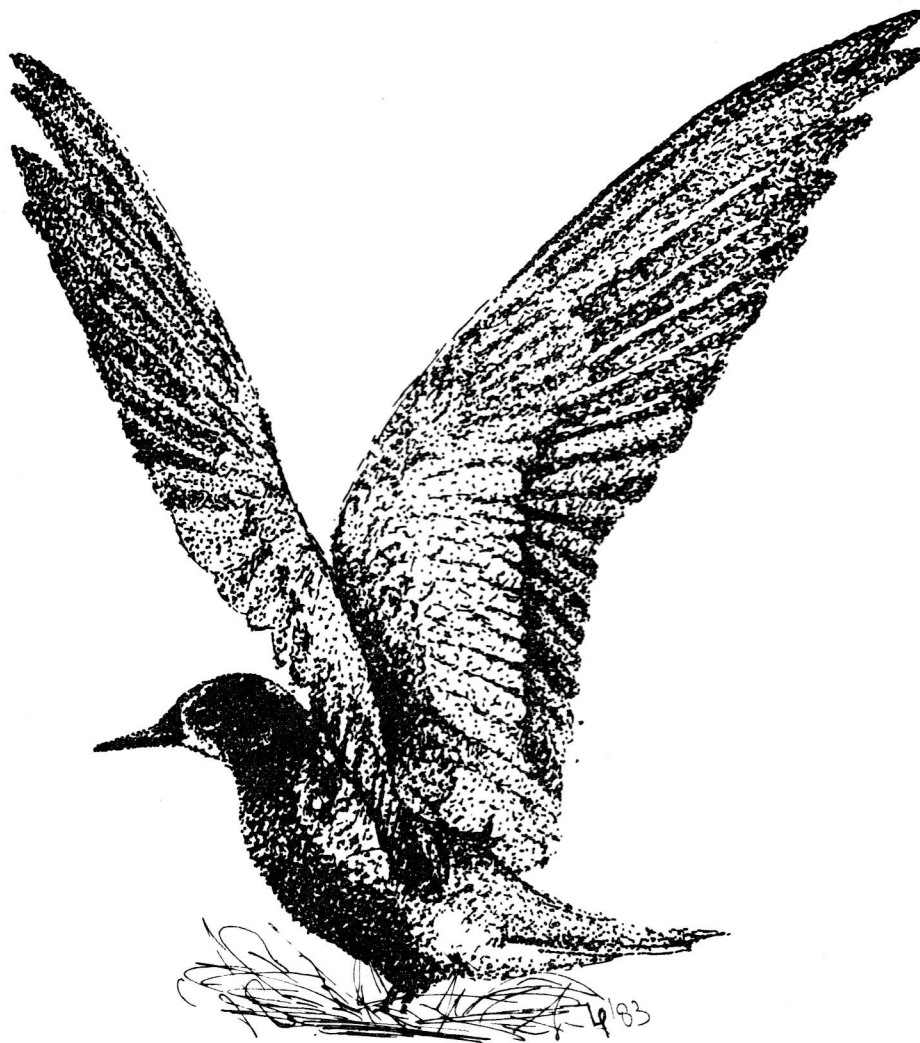
matie gekregen hebben. Want de denkbeelden over Kokmeeuwen, door velen voor waarheid aangenomen, werden deze avond toch flink onderuit gehaald.

Ondanks duizenden poepende Kokmeeuwen is de vegetatie in de Vaarvennen niet toe maar afgenomen! Er blijken opvallend veel watervogelsoorten hun broedsel succesvol tussen de Kokmeeuwen groot te kunnen brengen. Maar het zal nu ook wel weer zijn: Heb je eenmaal een slechte naam....

In ieder geval heeft een clubje "amateurs" de professionele beleidsvoerders heel veel stof tot nadenken gegeven.

Hopelijk blijft het niet bij nadenken!

PEER BUSINK

DE PATRIJS IN DE KEMPEN IN 1992.

Marco Bakermans, Wim Deeben, Hans Hermans en Tonny van der Vleuten

1. INLEIDING

In navolging van een inventarisatie van de Patrijs in 1986, is het plan opgepakt om dit in 1992 nog eens uit te voeren. Hierbij is een steekproef van in totaal 35 km-hokken geïnventariseerd, alle volgens de voorgeschreven methode. Aan deze inventarisatie hebben 14 personen hun medewerking verleend, te weten: Marco Bakermans, Martin van de Broek, Peer Busink, Wim Deeben, Piet van Happen, Hans Hermans, Huub Knubben, Yves Martens, Ben Schrijvers, Gerrit Vink, Tonny van der Vleuten, Edwin van de Werf, Jan Wouters en Pieter Wouters.

Deze verslaglegging bevat de volgende onderdelen: een beschrijving van de vraagstelling en de gebruikte inventarisatiemethode (resp. hoofdstuk 2 en 3), een opsomming van de resultaten (hoofdstuk 4); tenslotte worden de resultaten vergeleken (hoofdstuk 5) en van hun relativiteit voorzien (hoofdstuk 6).

2. VRAAGSTELLING

De Patrijs is een soort die vaak aan de aandacht van vogelaars ontsnapt. Het agrarisch gebied wordt immers weinig bezocht, met name op tijdstippen waarop Patrijzen actief roepen. Zelfs tijdens de inventarisaties van het agrarisch gebied voor de provincie werd deze soort onderbelicht.

Toch is de Patrijs een interessante soort: standvogel, bewoner van bij voorkeur extensief gebruikt agrarisch gebied en bovendien nog jachtwild. Er doen allerlei verhalen over de Patrijs de ronde, waarin

toename en sterke afname beide ter sprake komen. Moeten we bouwen op wat de jagers zeggen en de beslissingen over deze soort geheel in hun handen leggen? Wij als vogelaars kunnen op dit moment nog niet veel zinnige dingen over de soort zeggen. Deze inventarisatie is een poging om daar verandering in te brengen.

De vraagstelling valt in drie onderdelen uiteen:

- hoe talrijk is de Patrijs in de Kempen?
- zijn er verschillen in de dichtheid, regionaal of naar landschapstype?
- is er sprake van aan te tonen toe- of afname?

3. METHODE

Er is gebruik gemaakt van de inventarisatiemethode en het vergelijkingsmateriaal uit 1986. In dat jaar zijn 16 kilometerhokken in de Kempen geïnventariseerd.

De volgende richtlijnen zijn voor beide inventarisaties gehanteerd:

- inventarisatie-eenheid: km-hok
- inventarisatieperiode: maart en april
- inventarisatietijd: van 1 uur voor, tot 1 uur na zonsondergang
- inventarisatieduur: 1 uur per km-hok
- aantal bezoeken: minimaal 3
- vervoer: fietsend en/of te voet
- regelmatig, zeker 1x per 200m stoppen en luisteren
- geen cassetterecorder gebruiken
- gegevensverwerking: in het veld op standaardformulieren met kaartje waarnemingslokaties intekenen

Het was de bedoeling dat in elk geval de 16 km-hokken die in 1986 gedaan

zijn weer te inventariseren. Voor 12 km-hokken is dat gelukt. Uitbreiding van het telgebied vond bij voorkeur plaats aansluitend bij deze hokken. Zo zijn 5 clusters van uurhokken ontstaan waarbinnen gegevens over de Patrijs verzameld werden. Dit zijn de clusters Eindhoven-noord/Acht, Veldhoven/Waalre, Eersel/Steensel, Bladel/Hapert en Reusel.

4. RESULTATEN

In tabel 1 staan de resultaten van de inventarisatie per kilometerhok. Eveneens is per hok aangegeven, hoeveel hectare agrarisch gebied aanwezig is.

Tabel 1. Resultaten van de patrijsinventarisatie in de Kempen in 1992. Tussen haakjes staan eventuele aanvullende bezoeken vermeld.

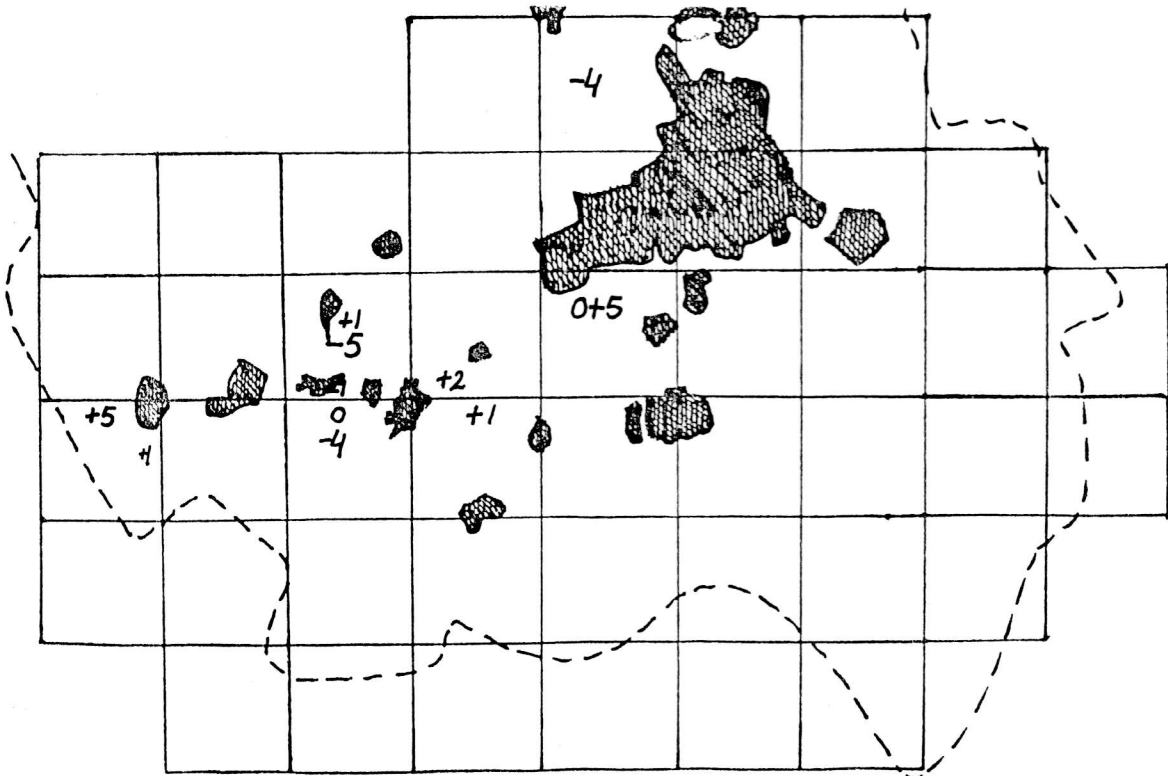
Atlasblok	Kmhok	Aantal geldige bezoeken	Aantal territoria	Aandeel agrarisch gebied per km-hok (ha)
51-25	51	?	1	50
51-25	52	?	3	50
51-34	11	2	2	25
51-34	22	2	2	75
51-34	32	?	1	100
51-34	15	?	1	50
51-34	25	?	0	50
51-35	11	?	3	75
51-35	12	?	3	75
51-35	21	?	0	25
51-35	22	?	0	50
51-45	45	3	8	80
51-45	55	3	3	100
51-46	51	3	6	75
51-54	22	4 (1)	0	80
51-54	23	4 (1)	6	80
51-43	55	?	0	65
51-53	15	?	0	90
51-53	52	3 (3)	3	80
57-13	13	3	2	70
57-13	14	3	1	50
51-52	23	2	4	90
51-52	33	2	6	90
51-52	42	2	4	60
51-52	52	2	1	25
51-52	43	2	5	100
57-12	12	3	5	90
57-12	22	3	3	80
57-12	32	3	1	50
51-51	41	3	3	75
51-51	42	3	3	100
51-51	51	3	6	90
51-51	52	3	4	90
56-18	34	3	4	80
56-18	13	4	8	90

Tabel 2: Vergelijking van de 12 km-hokken die zowel in 1986 als in 1992 geïnventariseerd zijn.

Atlasblok	Km-hok	Aantal terr. 1986	Aantal terr. 1992	Vershil
51-34	32	5	1	-4
51-52	33	5	6	+1
51-52	43	10	5	-5
51-52	52	2	1	-1
51-53	52	1	3	+2
51-54	22	0	0	0
51-54	23	1	6	+5
56-18	13	3	8	+5
56-18	34	3	4	+1
57-12	12	5	5	0
57-12	22	7	3	-4
57-13	14	0	1	+1

Figuur 2: Vergelijking van de patrijsinventarisaties in de Kempen in 1986 en 1992. Per km-hok is de toename of afname sinds 1986 aangegeven.

6. DISCUSSIE

Bepalende factoren voor de populatiegrootte van de Patrijs zijn onder meer het biotoop en de jacht.

Over het biotoop valt te vermelden dat hierin de laatste jaren geen noemenswaardige veranderingen hebben plaatsgevonden. Deze constatering is afgeleid uit de grondgebruiksgegevens van de km-hokken die in beide jaren zijn geïnventariseerd. De grootste biotoopverandering voor het gehele gebied, nl. die onder invloed van ruilverkavelingen, was in 1986 reeds uitgewerkt. Ook de invloed van verdere intensivering van de landbouw over deze periode is minimaal; ook hierbij vielen de grootste klappen eerder.

Wat de jacht betreft is de druk van georganiseerde zijde afgenomen. De soort wordt, zeker vergeleken met 1986, minimaal bejaagd (mededeling wildbeheerseenheid Westerkampen). Er is geen beeld te vormen van de jachtdruk van ongeorganiseerde zijde. In hoeverre uitzetten een rol speelt is niet duidelijk, lokaal gebeurt dit wel, met wisselend succes.

In hoofdstuk 5 staan de resultaten van beide inventarisaties naast elkaar. In 1986 is een dichtheid van 3,6 territoria per 100 ha gevonden, terwijl in 1992 dit cijfer 2,9 bedraagt. Daaruit zou af te leiden zijn dat de stand wat af is genomen ten opzichte van 1986. Maar het laatste cijfer geeft een betrouwbaarder beeld omdat deze dichtheid berekend is over 35 km-hokken tegenover 16 km-hokken in 1986.

Bovendien blijkt uit de 12 twee keer geïnventariseerde blokken dat daar de populatiedichtheid constant is gebleven. Geconcludeerd mag dan ook worden dat de populatie van de Patrijs in de Kempen als geheel, redelijk stabiel is gebleven.

Volgens de Atlas van Nederlandse broedvogels (Texeira 1979) komt op de

zandgronden van Oost-Brabant een dichtheid voor, variërend van 0,5 tot 2,5. Beide keren zit de Kempen daar dus boven.

Tijdens de laatste inventarisatie is duidelijk geworden dat tellingen in mei ook goede resultaten kunnen geven. Een gebied bij Reusel is in drie verschillende maanden bezocht. Dat gaf de volgende aantallen territoria of paren:

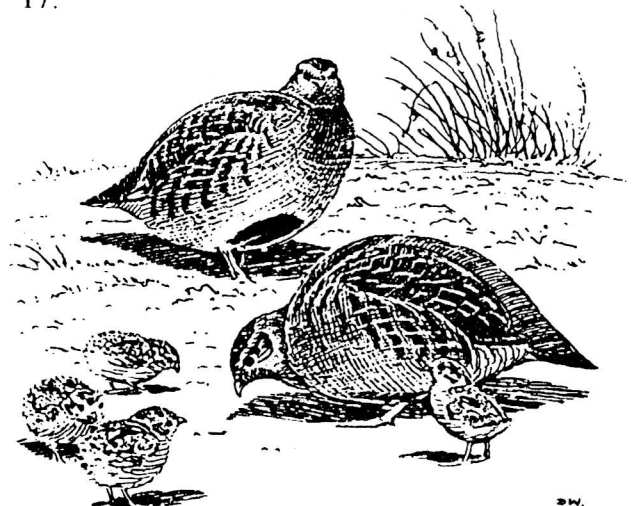
maart	ca 13
april	ca 11
mei	ca 13

Het is gebleken dat Patrijzen in mei vaak paarsgewijs percelen met opkomende mais opzoeken om te fourageren, waardoor deze gemakkelijk waar te nemen zijn. De beste waarnemingstijd is dan vaak een uur voor zonsondergang tot de schemer (Wouters 1992).

Tot slot willen wij iedereen bedanken die aan deze inventarisatie heeft mee geholpen.

7. LITERATUUR

- Asseldonk, E.van, 1986. Kempische patrijsinventarisatie 1986. De Blauwe Klauwier 12(3): 2-6.
- Texeira, R.M. 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. 's Graveland.
- Wouters, P. 1992. Het inventariseren van Patrijzen. Behoort midden mei ook tot de beste tijd? De Blauwe Klauwier 18(4): 16-17.

OEVERZWALUWWAND IN DE BEEKSE BERGEN

PEER BUSINK

Zoals talloze vaders doen, deed ook Mari de Bijl (Brabants Landschap). Hij ging met zijn dochtertje in de zomer van 1992 naar de Beekse Bergen.

Eén van de attracties van deze dag was een boottochtje in het safari-gedeelte. Zoals weinig vaders dan zullen doen, deed Mari wel. Hij keek langs de oevers naar vogels. Weinig vogels die dag, maar het viel hem op dat plaatselijk de oeverwanden steil waren, tot wel 2 meter hoog en dus in principe zeer geschikt voor Oeverzwaluwen.

Thuisgekomen schreef hij een brief naar de directeur van Beekse Bergen. Hij maakte daarin de man erop opmerkzaam dat de mogelijkheid bestaat om naast grote alloctonen, ook nog kleine bijzondere autoctonen binnen zijn parkgrenzen te herbergen.

De directeur reageerde positief en nodigde hem uit om hierover eens te praten. Mari belde mij op en vroeg of ik mee wilde gaan.

Twee weken later zaten wij in het restaurant aldaar te wachten op de grote baas van het spul. "Hij komt wat later" zei een man in Beekse-Bergen-uniform. Dat kwam goed uit, want Mari en ik hadden elkaar van te voren ook nooit eerder gezien. We hadden nu nog wat tijd om onze strategie te bepalen.

Toen kwam hij binnen. De koffie met vlaai die we reeds besteld hadden was rBB (rekening Beekse Bergen), gebod hij richting buffet. Het ijs (vergeten te bestellen) was nu dus meteen gebroken. Eén kopje koffie later bleek het ons dat hij het goed meende met de natuur. En ondanks de voor mij discutabele roofvogeldemonstraties voor het publiek en andere vormen van

dier-exploitatie binnen de hekken, louter voor ontspanning van de mens, kreeg ik zelfs begrip voor zijn dierentuin-filosofieën.

Spoedig hierna zaten wij in zijn jeep en reden door het Safaripark op weg naar drie eventuele goede oeverzwaluwlokaties. Eén wand sprong er echt uit: lekker hoog, gericht op het oosten, breed water ervoor. "Deze claimen we, als u het goed vindt". "Geen probleem," antwoordde de baas, "en als u wat nodig heeft, is het natuurlijk rBB".

Mari en ik hadden bij een voorbespreking in februari, 27 maart uitgekozen om de klus te klaren. Bij slecht weer zouden we naar de volgende zaterdag kunnen uitwijken.

Op 26 februari belde Mari af. Hij had 40° koorts en lag op bed. De volgende dag om 9.00 uur stonden Huub, Kees, Pieter en ik voor de poorten van de Beekse Bergen. De dienstdoende portier zei dat de grote baas verhinderd was om ons te verwelkomen, maar dat spoedig de grote onderbaas dit wel zou doen.

Na twee automaat-expresso's rBB verscheen deze meneer. We kregen een portofoon, voor eventuele calamiteiten, in onze handen gedrukt en de sleutels van een Nissan Patrol werden overhandigd. "Ik rij zover wel mee," zei hij, "volg me maar.

Rijdend tussen Jachtluipaarden, Wisenten en dergelijke en met een Afrikaans blauwe lucht boven ons, kregen we allemaal het Camel-trophy-gevoel over ons. Onze Groen-Linkse affiniteiten werden VVD gekleurd.

Toen we weer stopten zei hij: "Zo dicht mogelijk langs het water parkeren, we zijn namelijk in het territorium van Przwalskipaarden en deze paarden zijn

onberekenbaar. Ze kunnen onverwachts naast je staan. Przwalskipaarden zijn namelijk nooit tam te krijgen."

We stapten in de roeiboot en na vijf minuten trekken aan de riemen, trokken we de boot op het strandje van niemandsland. Met spade en grondboor bewerkten we enige uren de maagdelijke zandwand.

Toen was het 12.30 uur, schafttijd! Na terugroeien en 'off the road driving' mochten we onszelf bedienen in het restaurant. In de zon op het terras smaakte de zelf samengestelde rBB-lunch ons opperbest. We werden op korte afstand gade geslagen door zacht grommende Siberische tijgers en ronddraaiende Gibbons.

Hierna op safari-survivaltour terug naar de wand. Plots werden we bespied door een Rhinoceros. Wat zijn ze groot van dichtbij en wat bewegen ze lichtvoetig. Maar goed dat hij/zij niet over wilde zwemmen want dan zouden wij een probleem gehad hebben. De portofoon werd binnen handbereik gelegd.

Na nog even aan de wand te hebben gewerkt hadden we als resultaat een etagewoning voor 45 Oeverzwaluwgezinnen.

Bij het opruimen van het gereedschap vloog op enkele meters een IJsvogel langs. Dus nog even een privéwandje voor deze soort gemaakt.

Tegen vieren vonden we het welle-tjes. We moesten nog even 'ons eiland' verkennen. Onze voorspelling was juist, er broedden Blauwe Reigers. We telden 12 nesten.

Tijdens de terugtocht door het Safari-park werden we tegengehouden door een Giraffe. Vanuit onze gesloten jeep zagen we alleen vier poten. Dus wachten totdat hij besluit verder te gaan. Een bus vol toeristen werd voor hem toch interessanter dan de voor hem bekende BB Nissan Patrol.

Na nog tussen een actieve leeuwenfamilie gereden te hebben, kwamen we bij de uitgang van het park.

Eenmaal buiten de hekken viel het Camel-trophy-gevoel plotseling van ons af.

We waren weer gewone VWG-ers.

oeverzwaluw

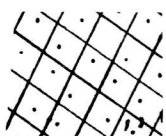
PLANNEN VOOR DE NATUUR

Er zijn zoveel plannen verschenen met als doel de natuur, en dus ook de vogels, in de Kempen te beschermen, dat menigeen de boom in het bos niet meer ziet. Ik zal proberen hier meer licht in de zaak te brengen. Wat betekenen het streekplan en de natuurbeleidsplannen van rijk en provincie globaal voor de natuur in de landelijke Kempen.?

Er zijn nogal wat plannen verschenen die alle het doel hebben om de natuur in de Kempen te helpen. Hieronder volgt een kleine opsomming:

- Het natuurbeleidsplan van het rijk.
- Brabant op streek.
- Waterbeheersplan waterschap de Dommel.
- Waterhuishoudingsplan van de provincie
- Streekplan van de provincie.

Na deze stapel plannen vraagt menigeen zich af wat gaat er nu concreet gebeuren? Ik zal dit aan de hand van de kaart proberen te verduidelijken. (Zie figuur)

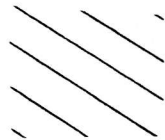
= Natuurkerngebied (kerngebied) In deze gebieden wordt gestreefd naar het veiligstellen en vergroten van de bestaande natuurwaarden, negatieve ontwikkelingen worden geweerd.

= Natuurontwikkelingsgebied. In deze gebieden zullen natuurwaarden worden ontwikkeld: er zal een herinrichting en wijziging plaatsvinden. Landbouwgebied wordt natuurgebied. Tevens zijn deze gebieden verbindingzones. Dit worden smalle corridors die kerngebieden met elkaar zullen gaan verbinden.

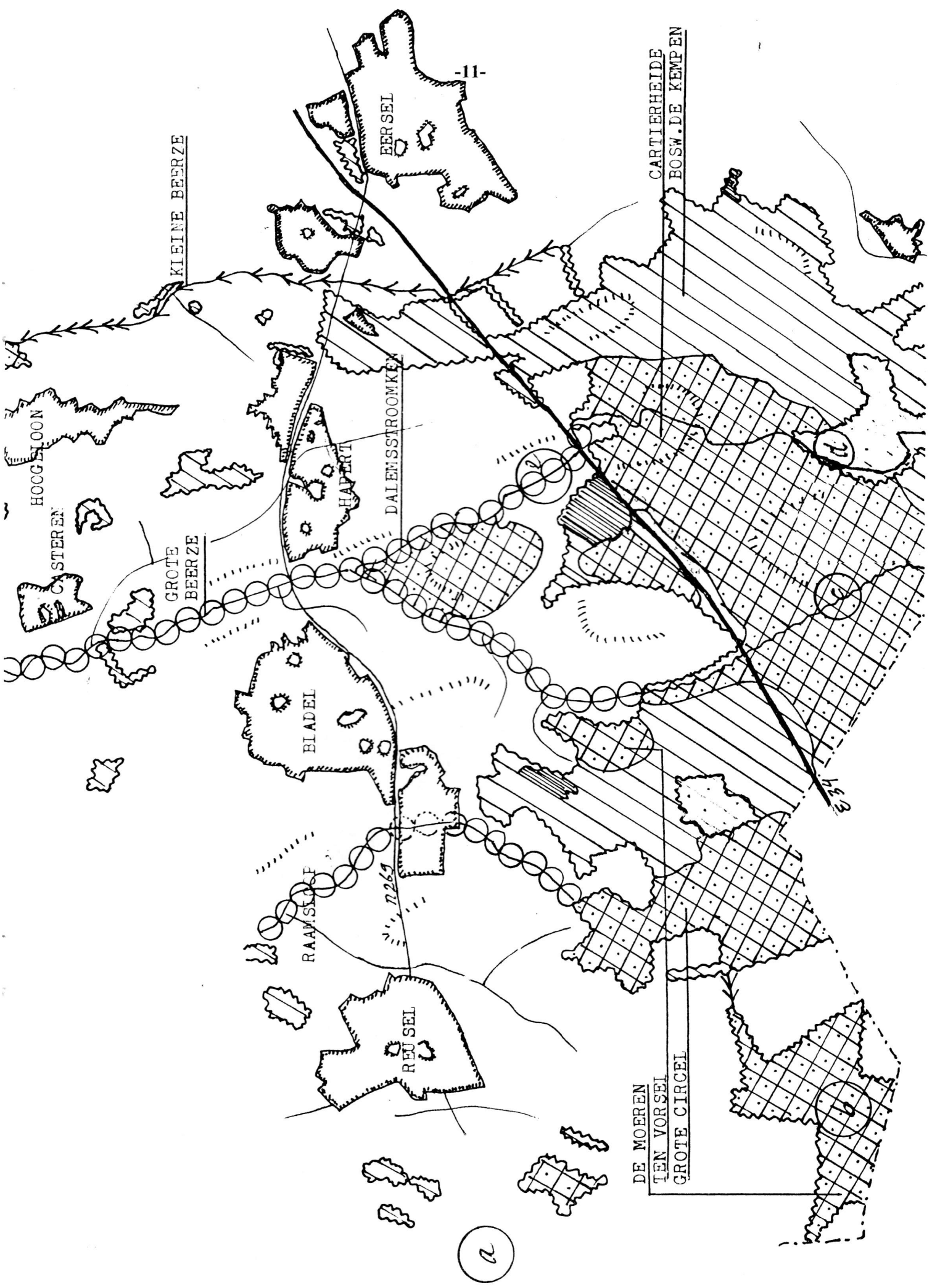
= Verbindingszone. Deze gebieden dienen voor het verbinden van natuurkerngebieden.

= Multifunctioneel bos. Deze gebieden behoren tot de natuurkerngebieden, maar in deze gebieden is bosbouw toegestaan mits de natuurwaarden niet onevenredig worden aangetast.

=Camping of Bungalowpark

KLEINE BEERZE

-11-

EERSEL

CARTIERHEIDE
BOSW. DE KEMPEN

HOOGBLOON

CISTEREN

GROTE
BEERZE

HAPERT
DALEMSSTROOMKEN

BLADEL

REUSEL

RAAMSELOFF

N 269

DE MOEREN
TEN VORSEL
GROTE CIRCEL

Hier en daar gaat men beginnen (of is al een begin gemaakt) met renatureringsprojecten, of te wel natuurbouw. Hieronder volgt een opsomming van deze projecten:

- a. Beleven: Aanleggen van poelen en aanplanten van houtwallen.
- b. De Moeren: Opstuwen van water om het veen weer te laten groeien.
- c. Goorloop: Verhogen van de waterstand om zo de natuurwaarden van dit gebied te vergroten.
- d. Dalems Stroomken:
 - Het heropenen van afgedamde meanders.
 - Mogelijk aanleggen van bekkens om het water te zuiveren voor het over de Cartierheide stroomt.

Al met al gebeurt er wel iets en zal er in de toekomst nog veel ten gunste van de natuur en de vogels gebeuren. Het werd trouwens hoog tijd. Ik denk dat we optimisten moeten zijn en blijven.

Bronnen:

- Natuurbeleidsplan Ministerie LNV.
- Waterbeheersplan de Dommel.
- Brabant op streek.
- Ontwerp nieuw streekplan.
- Streekplan provinciale overheid.
- Topografische kaart 57A en 51C.

Tonny van der Vleuten.

BOOMKLEVER

KNIPSSEL

KRANT

Knipseladres: KABELSTRAAT 1, 5612 NL EINDHOVEN.

Samenstelling: HUUB KNUBBEN

de Volkskrant VAN ZATERDAG 23 JANUARI 1993

Gabor blijft jacht op aantal eetbare vogels toestaan

Van onze verslaggever DEN HAAG — Staatssecretaris Gabor denkt er niet aan de jacht op een aantal onschadelijke trekvogelsoorten te verbieden. Zolang ze niet dreigen uit te sterven, is het schieten op deze vogels goorloofd vooral ook omdat de dieren prima zijn te consumeren. Wel wil de staatssecretaris de handel in deze vogelsoorten aan banden leggen.

De vrijdag door Gabor gepresenteerde nota Jacht en Wildbeheer geeft aan wat er in de toekomst met de jacht moet gebeuren. Uitgangspunt is dat deze activiteit blijft toegestaan, mits die een redelijk doel dient. Dat kan zijn: consumptie, het voorkomen van schade of het instandhouden van het biologisch evenwicht in een regio. Strikte voorwaarde is en blijft dat jacht een diersoort niet mag bedreigen. De jagers zijn verplicht een redelijke wildstand te handhaven. In grote lijnen volgt Gabor het concept dat hij eind 1991 voor commentaar rondstuurde.

Dat Gabor deze principes strikt toepast, blijkt uit zijn visie over de trekvogels die maar een beperkt deel van het jaar in Nederland zijn. De Vogelbescherming, maar ook Gabors adviescollege de Natuurbeschermingsraad, hebben erop aangedrongen de jacht op deze vogels — goudplevier, kraakeend, slob-eend, wintertaling, pijlstaart, kuifeend, toppereend, houtsnip, en watersnip (van het honderdje) — te verbieden. De vogels zijn hier te gast, is de redenering, en ze zijn voor niemand schadelijk.

Gabor wil alleen voor de goudplevier en de kraakeend een uitzondering maken. De kraakeend is een bedreigde soort en de jacht erop is daarom niet toegestaan. Van de goudplevier bestaan twee

varianten, een noordelijke en een zuidelijke, die erg op elkaar lijken, zeker in de tijd dat ze in Nederland zijn. De ene is bedreigd, de ander niet. Daarom is ook de jacht op goudplevier verboden.

De jagers mogen schieten op de overige trekvogels. Gemiddeld halen ze enige duizenden tot dertigduizend van de vogels per jaar neer. Volgens Gabor hebben die een grote consumptieve waarde. De Vogelbescherming kan zich niet vinden in dit standpunt.

Ook de Vlaamse gaai is het slachtoffer geworden van de mogelijkheid geconsumeerd te worden. In het concept van 1991 had Gabor deze vogel beschermd omdat deze niet eetbaar zou zijn. Dit schoot de Jagersvereniging in het verkeerde keelgat, die 'twee smakelijke recepten' met Vlaamse gaai in het verenigingstijdschrift plaatste. In het definitieve voorstel mag de soort wel worden bejaagd.

Een andere verandering is dat de buning en hermelijn worden beschermd. Deze dieren veroorzaken nauwelijks nog schade en zijn niet geschikt voor consumptie. Het damhert, waarover veel commotie is ontstaan, wordt door Gabor niet vogelvrij verklaard. Voor het overige wijken de voorstellen van Gabor, waarover de Tweede Kamer zich moet uitspreken, niet zoveel af van de gangbare praktijk.

De staatssecretaris krijgt weinig bijval. De Jagersvereniging vindt dat Gabor de jacht te veel ziet als een inbreuk op de natuur die alleen is toegestaan als daarvoor een reden is. De natuurbeschermingsorganisatie spreken daarentegen van een zwarte dag voor de in het wild levende dieren. 'We kunnen constateren dat de schiet- en moordpartijen doorgaan', aldus C. Cnoop Koopmans, woordvoerder van een samenwerkingsverband van natuurbeschermingsorganisatie tegen de jacht.

Wandelroute Malpie in broedseizoen misschien dicht

(Van een onzer verslaggevers) VALKENSWAARD - De gemeente Valkenswaard onderzoekt of de wandelroute via de 'kruipbrug' door de Malpie gesloten kan worden tijdens het vogelbroedseizoen. Belangrijk is dan wel, dat er een vervangende route kan worden gemaakt. Dat belooft de gemeente-ambte-

naar H. Brouwers donderdagavond het bestuur van Vogelwerkgroep De Kempen. Gemeente, vogelwerkgroep en andere genodigde waren bij elkaar om de toestandkoning van het rapport Onderzoekpro- ject Malpiegebied Valkens- waard te vieren. Wethouder E. de Moor ontving het eerste

exemplaar van het livige boek- werk. In het onderzoek, dat liep van 1986 tot '90, concludeert de werkgroep dat de bestrijding van de kokmeuwenoverlast weinig zin heeft. Het rapen van eieren en het vernietigen van nesten heeft alleen nut als er minstens in regionaal verband

tegen de meeuwen wordt opgetreden. In de vennen broeden jaarlijks tussen de duizend en zestienhonderd paren. Volgens Brouwers, die verantwoordelijk is voor het beheer van de Malpie, wordt een aantal aanbevelingen uit het rapport al opgevolgd. E. J.

Stern markeert oprichting 'Greenpeace' voor vogels

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — De vereniging Vogelbescherming Nederland heeft afscheid genomen van de lepelaar in haar logo. Sinds woensdag prijkt een stern boven het briefpapier. Deze verandering heeft te maken met de fusie tussen 22 vogelbeschermingsclubs uit de hele wereld tot het wereldwijd opererende BirdLife International. De nieuwe organisatie werd woensdag in veel landen tegelijkertijd ten doop gehouden.

Dat de lepelaar bij deze fusie zou sneuvelen, was onvermijdelijk. Deze vogel komt maar in een beperkt deel van Europa voor en is dus ongeschikt als beeldmerk voor een wereldfederatie. De stern daarentegen, waarvan er veel soorten zijn, is overal in de wereld te vinden, van het Zuidpoolgebied tot in de tropen.

Bovendien is de Noordse stern een vogel die zeer tot de verbeelding spreekt. Deze soort trekt elk jaar van het ene poolgebied naar het andere, een reis van veertigduizend kilometer.

Internationale samenwerking is volgens Bonjer noodzakelijk geworden. Volgens recente gegevens lopen duizend van de negenduizend vogelsoorten het gevaar uit te sterven. Vijfduizend soorten gaan de laatste tijd in aantal achteruit. Slechts met drieduizend soorten, meestal niet de meest interessante, gaat het goed.

De nationaal werkende vogelbeschermingsorganisaties hadden al veel internationale projecten, maar er was behoefte aan bepaling van prioriteiten: welke soorten en gebieden hebben de meeste aandacht nodig. De nieuwe organisatie stelt die prioriteiten op basis van onderzoek naar vogelpopulaties en vogelgebieden.

De nieuwe vogelorganisatie, een soort Greenpeace voor de vogels, telt 1,3 miljoen leden. Dit is het gezamenlijke ledental van de 22 gefuseerde organisaties. In bijna honderd landen zijn

voorlopige contacten gelegd. Vogelbescherming in Zeist telt zeventigduizend leden.

Jaarlijks heeft de wereldorganisatie honderd miljoen gulden te besteden aan vogelbescherming. Er werken ruim duizend personen in vaste dienst. Het hoofdkantoor van BirdLife komt in Cambridge.

De werkwijze van de nieuwe organisatie komt voor een groot deel overeen met de gisteren opgeheven Raad voor Internationale Vogelbescherming, die losstond van de nationale organisaties en die ook in Cambridge was gevestigd. De projecten van die raad zijn overgenomen door BirdLife. Vandaar dat er woensdag al veel projecten werden genoemd waarmee de organisatie actief is. Vooral in de tropen is dat het geval.

Daar zijn volgens onderzoek de meeste gebieden te vinden waar binnen een relatief klein gebied veel vogelsoorten leven. In Kameroen (Afrika) is een actie aan de gang om twee zeldzame soorten voor uitsterven te behoeden. De inbreng van de lokale bevolking staat hierbij centraal. De vogels worden bedreigd met uitsterven omdat het bos waar ze leven, te intensief wordt gebruikt door de bevolking.

In het Afrikaanse project wordt de nadruk gelegd op instandhouding en beheer van het bos. Ook is de landbouw in het gebied verbeterd, waardoor de druk op het woud wordt verminderd. Van dit plan profiteren niet alleen de vogels, maar ook de bevolking. Deze werkwijze wordt gevolgd bij alle projecten van BirdLife.

In Nederland en omgeving staat alleen de Waddenzee op de internationale prioriteitenlijst. Dit is een belangrijk gebied voor trekvogels op weg van Sibirië naar Afrika. BirdLife zal zich inzetten om dit gebied te beschermen. 'We kunnen nu namens 1,3 miljoen leden actie voeren', zegt Bonjer. 'Dat maakt wellicht meer indruk.'

3-3-93 de Volkskrant

Tweede Kamer wil rapen kievitseieren in hele land toestaan

Van onze verslaggeefster
DEN HAAG — De Tweede Kamer wil dat het rapen van kievitseieren niet tot Friesland wordt beperkt, maar in heel Nederland kan plaatsvinden. Staatssecretaris Gabor van Natuurbeheer is echter bang dat hij op zijn vingers wordt getikt door het Europese Hof als deze activiteit op wat grotere schaal plaatsvindt.

Dinsdag sprak de Kamer over een aanpassing van de Vogelwet aan de Europese Vogelrichtlijn, die al in 1981 had moeten zijn doorgevoerd in Nederland. Rapen van kievitseieren gebeurt in Friesland onder toezicht van de Bond van de Friese Vogelbeschermingswacht. Deze geeft pasjes uit en controleert de nesten, ook die van andere weidevogels. Uit een nest van vier eieren mogen er bijvoorbeeld twee worden meegenomen.

De Kamer wil dat in de periode van 1 tot 9 april geraapt kan worden. In deze tijd worden de eerste broedsels aangetroffen; later leggen kieviten opnieuw eieren, die niet meer mogen worden geraapt. De plekken waar de eieren worden aangetroffen, worden gemarkeerd met stokjes. De boer die gras gaat maaien, kan deze plaatsen vermijden.

De Kamer vindt dat kievitseieren zoeken slechts onder dit soort strikte voorwaarden kan worden toegestaan. Het is weliswaar een Friese folklore, maar om redenen van gelijkheid kan in een wettelijke regeling geen onderscheid worden gemaakt op basis van folklore. Staatssecretaris Gabor benadrukte dat de Europese richtlijn voorschrijft vogels te beschermen. Hij vreest dat het selectieve karakter van het rapen van kievitseieren wordt ondergraven als de rest van Nederland ook eieren raapt.

Onder pimpelmezen zijn macho's bijzonder in trek.

Vrouwtjes die zelf niet zo'n superman weten te veroveren, gaan er bij voorkeur naast wonen, zodat ze toch regelmatig met een kwaliteitsman kunnen paren.

Overspel, zo blijkt uit DNA-onderzoek, is ook in het vogelrijk gangbaar. Maar liefst stiekem, zodat de vaste partner voor de jongen blijft zorgen.

3
4-3-93
VK

Overgrote deel Nederlanders:

Overheid moet jacht verbieden

E.V. 16-4-73

(Van onze parlementaire redactie)

DEN HAAG – Bijna 74 procent van de bevolking vindt dat de jacht in Nederland onmiddellijk verboden moet worden. Meer dan 90 procent meent dat de regering in ieder geval het afschieten van trekvogels en de jacht in natuurgebieden moet verbieden.

Dit blijkt uit een opiniepeiling die is uitgevoerd in opdracht van de Vogelbescherming, Natuurmonumenten en het Wereld Natuur Fonds. De natuurorganisaties vinden dat staatssecretaris Gabor (Natuurbeheer) uit moet gaan van het beginsel „geen jacht, tenzij”. De komende maanden moet de Tweede Kamer een beslissing nemen over het jachtbeleid. Het kabinet wil dat de jacht blijft toegestaan in het grootste deel van Nederland. In de nota 'Jacht en Wildbeheer' die begin dit jaar werd gepubliceerd, schrijft Gabor dat jagen nodig is voor natuurbeheer. De jacht kan, volgens de be-

windsman, ook wenselijk zijn voor de consumptie van wild of gezien worden als vrijetijdsbesteding. Met name dat laatste aspect leidt tot een golf van kritiek. De Dierenbescherming en de Stichting Kritisch Fauna-beheer vinden de nota onacceptabel. De Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) stelt op haar beurt dat Gabor de jagers met veel te veel beperkingen en regels opzadelt. Nederland telt circa 35.000 jagers en 29 bejaagbare soorten wild. Jaarlijks worden naar schatting twee miljoen dieren afgeschoten. Daarbij gaat het voornamelijk om eenden, hazen, konijnen, fazanten, reeën, vossen en wilde zwijnen.

Britse vogels zijn vroeger gaan broeden

Britse vogels nestelen gemiddeld acht dagen eerder dan in de jaren zeventig. Dat blijkt uit een onderzoek dat de British Trust for Ornithology (BTO) de afgelopen jaren uitvoerde. Hierbij werden dertigduizend nesten van 82 soorten vogels onderzocht en literatuurgegevens over de afgelopen dertig jaar verzameld. In het tijdschrift *BTO News* wordt de suggestie gewekt dat er een verband bestaat met het optreden van het broeikas-effect. Van de 82 soorten bleken er 33 eerder te broeden (variërend tussen de 1 en 22 dagen) waaronder opvallend veel water- en trekvogels; vijf soorten broeden daarentegen juist later. Gemiddeld worden de eieren ruim een week eerder gelegd dan in de jaren zeventig. Opvallend is dat veel vervroegde soorten ook in

de jaren zestig al eerder op de eieren zaten, maar dat in de jaren zeventig juist weer later werd gebroed. In Nederland is geen sprake van een trendmatige vervroeging van het broedseizoen, althans daar zijn geen aanwijzingen voor, zo meent de Vogelbescherming. Onderzoek is er echter niet uitgevoerd. Wel is waargenomen dat de Kievit en de grutto eerder broeden dan voorheen, maar dat wordt toegeschreven aan het steeds vroeger maaien van weilanden, aldus de Vogelbescherming. De vogels proberen de boer voor te blijven.

VK 10-4-73

Aardverschuivingen bedreiging

Oeverzwaluwen gaan achter beton broeden

E.V. 16-4-73

(Door Wim Wormser)
EINDHOVEN – De oeverzwaluwen van Ekkersweijer krijgen een gedeeltelijk betonnen en plastic behuizing, omdat aardverschuivingen hun oeverwanden bedreigen. Het zwaluwenproject bij de grens van Eindhoven, Best en Son is pas drie jaar oud en het loopt te goed om het voortijdig onder het natuurgeweld te zien sneuvelen. Dat is de mening van de vogelwerkgroep De Kempen en het Bestse IVN die nu eendrachtig bezig zijn om de twee oeverwanden in het recreatiegebied Ekkersweijer met beton en landbouwplastic te verstevigen. „We hebben niet veel tijd meer, want binnen een paar dagen verwachten we de eerste oeverzwaluwen terug uit Afrika”, vertelt Peer Busink, een van de

belangrijkste uitvoerders van dit 'stadsvogelproject'. Het doel daarvan is nestgelegenheid te bieden aan de oeverzwaluw, een vogel die in Nederland in aantal achteruit gaat. De oeverwanden worden aan de kant van het water verstevigd met een betonnen muur ter hoogte van ruim twee meter. Peer Busink laat zien dat in de betonblokken uitsparingen worden vrijgelaten. Daar doorheen worden in het zand pijpen geboord waarin deze vogelsoort zijn nest maakt.

De oeverwanden die bestaan uit kunstmatig opgeworpen bergen aarde en leem, hebben de afgelopen jaren prima voldaan. Busink wijst de vele planten en struiken aan waarmee ze begroeid raakten, waarbij hij extra

• Peer Busink (links) en de Bestse IVN'er Jan van de Nieuwenhuisen aan het werk bij de grote oeverzwaluwewand in Ekkersweijer.

Foto Juriaan Bakke

de aandacht vestigt op de talrijke brandnetels. Behalve dat die enkele vlindersoorten aantrekken, hebben ze een voorname

functie bij het weren van ongewenste bezoekers. De oeverwanden bleken echter niet bestand tegen de weersomstandigheden, zoals regen en vorst. Hier en daar vertoont het oppervlak grote scheuren als gevolg van erosie. „Als we die haar gang lieten gaan, bleef er gauw niet veel van ons project over”, vreesde Busink. De combinatie van vele meters landbouwplastic en beton moet ertoe bijdragen dat de zaak goed bij elkaar blijft.

Observatieplaats

Om het natuurlijke uiterlijk geen geweld aan te doen, wordt de 25 meter lange betonnen muur geplasterd. „Straks moet je vanaf een afstand niet meer kunnen zien dat het geen echte oeverwand is”, hoopt de vogel-

deskundige. De bedoelde afstand is ongeveer 25 meter, want aan de overzijde van het water hebben Busink en de zijnen met hulp van de gemeente Eindhoven een observatieplaats ingericht. In 1992 broedden er 24 paartjes oeverzwaluwen in de grote wand, die aan een van de visvijvers van Ekkersweijer staat. Het jaar daarvoor waren het 25 stelletjes. Vandalisme komt hier helaas voor, zegt Busink. „Dat is jammer, maar we moeten er maar mee leren leven. Als gevolg van vernielzucht kwam er in de tweede, kleinere, oeverwand slechts één zwaluwenpaar tot broeden. Deze broedplaats was vorig jaar ook enige tijd gemakkelijker te betreden als gevolg van de lage waterstand in het gebied.

VOOR U GELEZEN

In BTO-News van maart/april 1993 staat een verslag met de voorlopige resultaten van een onderzoek naar de stand van de Nachtzwaluw op de Britse eilanden. Deze resultaten zijn bemoedigend: het lijkt weer wat beter te gaan met deze soort.

In 1981, toen er ook zo'n landelijke inventarisatie gehouden is, bleek de soort op een historisch dieptepunt te zitten en leek uitsterven nog slechts een kwestie van tijd. Destijds was de populatie naar schatting nog maar 2100 paar. Dat was een achteruitgang met 30% vergeleken met 10 jaar eerder.

De resultaten van 1992 laten tot nog toe al 2707 zingende mannetjes zien, hetgeen in vergelijking met 1981 een vooruitgang is van 51,7%. Tegelijk met deze vooruitgang in aantallen komt de verkleining van het verspreidingsgebied tot staan. Ook werd al kolonisatie of herkolonisatie van nieuwe gebieden vastgesteld.

De aantalsgroei is niet gelijk verdeeld over het land. Vooral zuidwest Engeland en Wales kenden een fikse toename. In de Midlands daarentegen trad nog een lichte achteruitgang op. In noord Engeland verschoof het verspreidingsgebied naar het noordoosten terwijl de populatie groeide.

De achteruitgang tot in de jaren '80 werd toegeschreven aan biotoopverlies, onder andere het dichtgroeien of ontginnen van heidevelden. De vooruitgang die nu is vastgesteld, lijkt te kunnen worden toegeschreven aan een toename van geschikte biotopen.

Meer dan de helft van de vastgestelde Nachtzwaluwen nestelde in jonge bosaanplant. In 1981 was dit nog maar net iets meer dan eenderde. Hoewel bosaanplant een biotoop is dat slechts tijdelijk geschikt is voor Nachtzwaluwen, komt het nu meer voor. In veel bosgebieden streeft men ernaar om de uniforme leeftijdsopbouw wat te doorbreken. Dit resulteert in bospercelen van verschillende leeftijden. Daardoor zijn

er ook steeds kapvlaktes en jonge aanplant aanwezig. Het blijkt hier dus weer, zoals zo vaak, dat de aanwezigheid van voldoende geschikt biotoop van cruciaal belang is voor deze vogelsoort.

Ook in een andere bijdrage in dat nummer van BTO-News komt het belang van een geschikt biotoop voor vogels naar voren. Het betreft een onderzoek naar de invloed van de agrarische bedrijfsvoering op het voorkomen van vogels in het agrarisch gebied.

Sinds de jaren '70 is de landbouw steeds intensiever geworden met een afname van gemengde bedrijven en een toename van kunstmest- en pesticidengebruik. Tegelijkertijd zijn veel vogelsoorten van het agrarisch gebied sterk in aantal achteruit gegaan. Een paar voorbeelden zijn Patrijs, Grauwe Gors, Veldleeuwerik, Tortel, Kneu en Ringmus. Een verband met de veranderende landbouwpraktijk is niet duidelijk aangetoond, eigenlijk vrijwel niet onderzocht.

Om daar iets aan te doen is de BTO een onderzoek begonnen naar de vogelstand op biologische landbouwbedrijven in vergelijking tot conventionele boerderijen. Daarvoor worden de landerijen van een biologische boerderij op vogels geïnventariseerd en ook de akkers van een nabij gelegen conventionele boerderij. Zo ontstaan steeds paren van gebieden die zoveel mogelijk overeenkomen wat betreft ligging, grondsoort en de aanwezigheid van bosjes en heggen, maar die verschillen in manier van grondgebruik. De vogeltellingen worden zowel in het broedseizoen als in de winter uitgevoerd.

De eerste resultaten van de broedvogelinventarisaties laten duidelijke verschillen zien tussen het aantal vogels op conventionele en op biologische boerderijen. De Veldleeuwerik is als grondbroeder erg afhankelijk van het grondgebruik. Deze

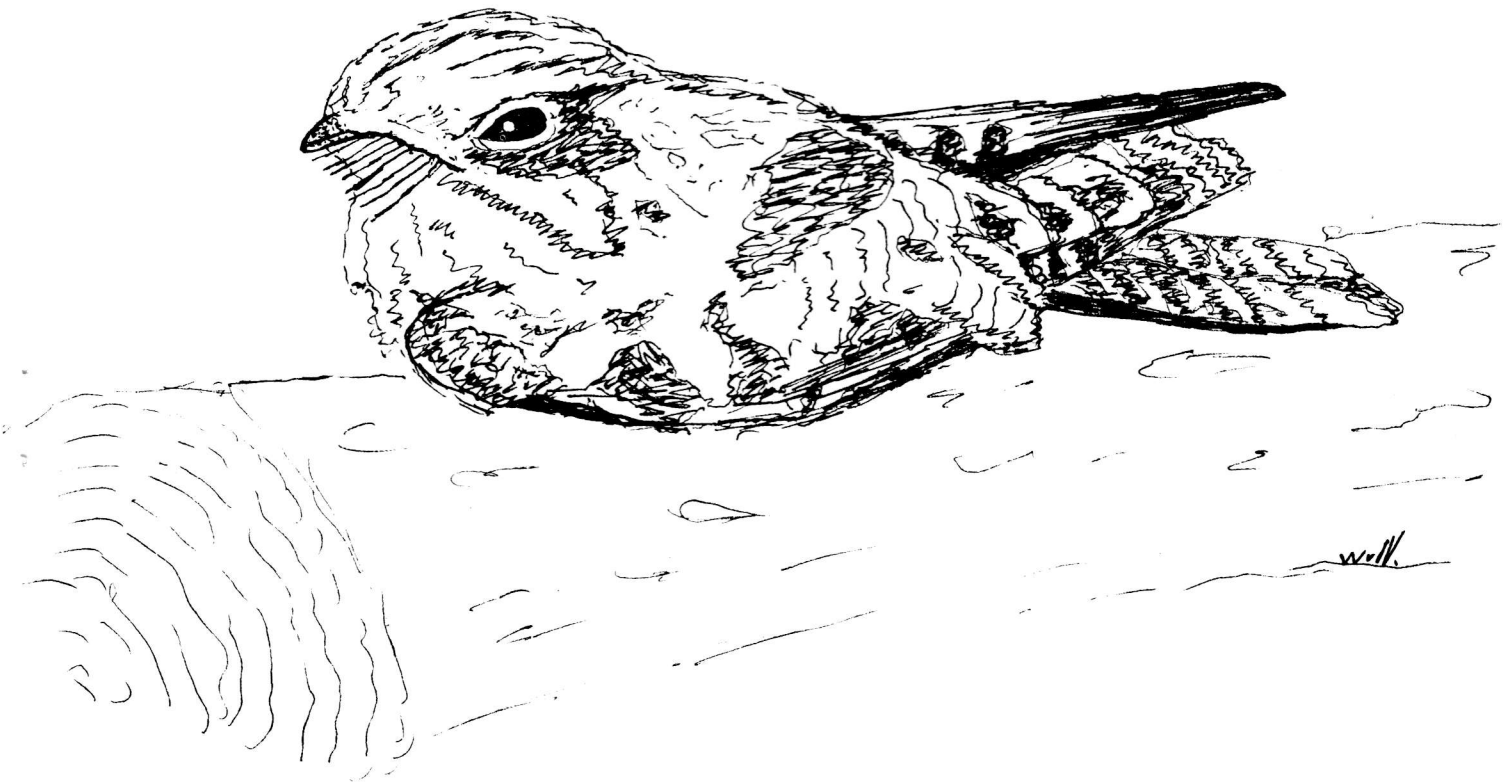
soort komt op de biologische boerderijen significant meer voor. Andere soorten zijn voor hun broedplaats afhankelijk van akkerranden zoals heggen en bosjes. Conventionele boerderijen hebben duidelijk minder broedvogels per 100 meter heg dan biologische.

Het lijkt dus duidelijk dat de biologische boerderijen meer vogels herbergen. Er is ook duidelijk verschil in bedrijfsvoering. Een grotere diversiteit aan gewassen, geen kunstmest en pesticiden.

Of dit verschil in bedrijfsvoering ook de oorzaak is van de verschillen in de

vogelstand is nog niet aangetoond. Voor de Veldleeuwerik lijkt het zeer waarschijnlijk maar voor de soorten die in heggen broeden ligt het gecompliceerder. Want het blijkt dat de heggen van de twee soorten boerderijen ook verschillen. Op biologische bedrijven zijn ze dichter en hoger en ze worden minder vaak gesnoeid. Dit verschil verhoogt de aantrekkelijkheid van de biologische heggen. Om uitsluitsel te krijgen over de invloed van de bedrijfsvoering zal het onderzoek nog enkele jaren voortgezet worden.

Jan Wouters

VOGELVARIA

BOSUIL KRIJGT INWONING VAN KAUWEN

In 1990 schreef ik al eens over Kauwen die een nestkast in gebruik namen, waar jonge Bosuilen in huisden. De Kauwen verwondden deze toen en een jong werd de kast uitgegooid. (Zie de Blauwe Klauwier 16 no.2 blz 26). Dit voorjaar gebeurde er weer iets bijzonders in dezelfde kast.

Het is een bosuilenkast die hangt in de Bus in Reusel in een eikenbos. Op 20 maart controleerde ik de inhoud omdat er al jongen zouden kunnen zijn. Er vloog een oude uil uit de kast. Zij bleek op 5 eieren te hebben zitten broeden. Ik zag al wat takjes voor in de kast liggen, die er door Kauwen ingedragen waren. Die takjes heb ik zoveel mogelijk verwijderd om een drama, zoals het ondernestelen van de broedende uil, te voorkomen.

Op 24 april ging ik met Kees van Limpt weer kijken of er jongen waren. Ik had er eigenlijk weinig vertrouwen in, gezien de takjes die er vorige keer al ingenesteld waren. Maar Kees zei dat hij daags tevoren al twee donkere ogen door de vliegopening had zien kijken. Dus de ladder er weer bij en naar binnen kijken door het vlieggat. Het is namelijk een kast waarvan de deksel niet open kan.

Ik zag inderdaad ook donkere ogen en wel minstens vier. Dus zeker twee jonge Bosuilen. Toen mijn ogen wat meer aan het donker in de kast gewend waren zag ik nog een paar ogen, maar kleinere. Er zat een Kauw in de kast, die me aankeek. Ze bleef rustig zitten en liet zich gemakkelijk pakken om geringd te worden. Nadat ik de Kauw beneden geringd had en losgelaten, wilde ik de jonge Bosuilen gaan halen. Ik keek eerst nog eens in de kast hoeveel jongen er nou echt inzaten. Er lag nog een zwarte vleugel in zag ik. Misschien van een prooi. Even pakken. Maar aan die vleugel zat nog een hele vogel vast, ook een Kauw, die zich drukte en zelfs onder de jonge uilen gekropen leek. Die Kauw werd ook geringd en daarna waren de Bosuilen pas aan de beurt. Het waren er drie. Op de plaats waar ik de tweede Kauw uit de kast had gevist lag ook nog een ei van een Kauw.

Het komt wel vaker voor dat Kauwen een nest van de Bosuil in beslag nemen. Meestal loopt dat dan voor een van beide niet goed af. In dit geval leken beide soorten elkaar nog niet al te erg te storen. Of dat zo door zou zijn gegaan is maar de vraag. In Limosa no. 59 blz. 74 wordt een soortgelijk geval beschreven maar daar werd het legsel niet bebroed door de Kauwen nadat het compleet was. In mijn geval leek het legsel met 1 ei, nog niet compleet, maar werd al wel bebroed. Het meest frappant in dit geval, was het dat de Kauwen rustig in de kast bleven zitten toen ik binnenkeek. Normaal verlaten ze het nest bij de minste of geringste verstoring. Misschien dat ze door de aanwezigheid van de jonge uilen gedwongen waren om zich rustig te houden.

Of de Kauwen verder gebroed hebben, weet ik nog niet, maar een controle binnenkort zal dat wel uitwijzen. Als het goed is zijn de jonge Bosuilen dan uitgevlogen.

JAN WOUTERS

SCHUWE VOGELS DOOR DE JACHT

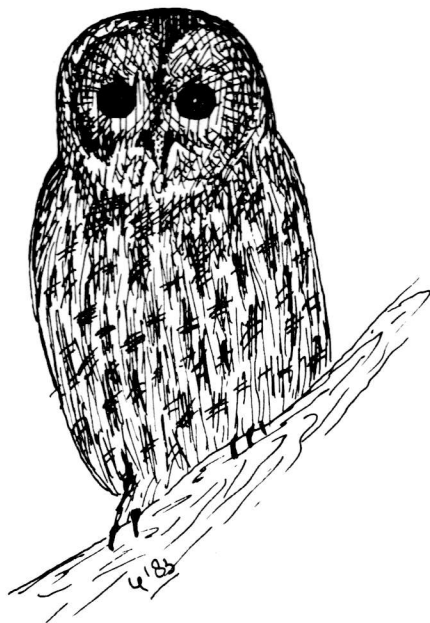
In april van dit voorjaar hebben Margo en ik een bezoek gebracht aan de Ebro-delta in Spanje. Het is een gebied waar veel vogels te zien zijn. In feite bestaat het grootste deel uit rijstvelden, maar aan de randen zijn enkele zeer waardevolle natuurgebieden, vooral lagunes met allerlei water- en moerasvogels. Zo ligt er de grootste broedkolonie ter wereld van de Adouins Meeuw. Een schiereiland is afgesloten voor iedereen, er staat alleen wel een zoutfabriek. Kortom een eldorado voor vogels.

De grootste bron van inkomsten in de Ebro-delta is de rijstteelt. De tweede is de jacht. Op al die rijstvelden wordt na de oogst gejaagd op de moerasvogels, die er komen fourageren. Blijkbaar is het exploiteren van de jacht zo lucratief dat het de moeite loont om er de rijstteelt voor op te geven. Zo was men bezig op voormalige rijstvelden een jachteldorado in te richten met schietvijvers. Dit gebied lag nota bene naast een natuurreservaat. Van Spaanse vogelaars begreep ik dat de meeste vogels in de afgelopen winter toch al snel doorhadden waar het veilig was.

Een neveneffect van de jacht konden we duidelijk waarnemen. De vogels waren opvallend schuw. Als je stopte om een vogel eens te bekijken vloog hij bijna altijd meteen weg. De vluchtafstand was veel groter dan bij vogels hier in Nederland. Dit gold ook voor heel gewone soorten als Spreeuw, Zwarte Spreeuw, Huismus, Koolmees en dergelijke. Geen enkele vogel liet zich goed bekijken. Van grotere afstand ging het wel maar dan is goed bekijken er eigenlijk niet meer bij.

Terug in Nederland valt het me nu ook op dat veel broedvogels die in zuid Europa overwinteren schuwer zijn dan soortgenoten uit het noorden die bij ons overwinteren. Zoiets zie je bijvoorbeeld bij de Groenling. Ik snap nu waar dat aan ligt.

JAN WOUTERS

WIST U DAT...

- De jaarvergadering ook dit jaar weer goed is verlopen.
- Het zo goed verloopt dat iedereen het eigenlijk heel normaal vindt.
- Dit voor de feestcommissie dus opletten wordt geblazen.
- Peers kraamkamer vaste vormen begint te krijgen.
- Er op Ekkersweijer al weer tekenen aan de wand zijn.
- De beschuit met muisjes al besteld zijn.
- Pieter een prima idee heeft gelanceerd.
- Daar iedereen aan mee kan en moet doen.
- Je dan gewoon naar de ledenvergadering moet komen.
- Er best eens een pluim op de hoed van Jan Wouters gestoken mag worden.
- Hij er al jaren lang zonder morren voor zorgt, dat wij een Blauwe Klauwier krijgen.
- Dit echt geen katterpis is.
- Er ook best respect mag zijn voor Tom.
- Hij al jaren en jaren vraagt om gegevens.
- Hij die dan gewoon niet krijgt.
- Dit eigenlijk van de ratten besnuffeld is.
- Hij het punt van immuniteit begint te bereiken.
- Er ongeveer 60 mensen lid zijn van de Vogelwerkgroep.
- Er van die 60 mensen toch wel eens ooit iemand een vogeltje zal zien.
- Ik het ook mis kan hebben.
- De pot soms de ketel verwijt.
- De subsidiebrieven voor de volgende tentoonstelling de deur uit zijn.
- De tentoonstellingscommissie in spanning zit te wachten.
- Ik iedereen alvast een prettige vakantie toewens.
- Ik hoop dat iedereen weer heelhuids terugkomt.

Houdoe,

PIET

VOGELREVALIDATIE-CENTRA IN DE KEMPEN :

- J. F. Mollen Vinklaan 5 5561 TL Riethoven
04970 - 4025.

- L.J.Th.M. Smulders Korfvlechterwei 4 5551 SW Valkenswaard
04902 - 12196.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN :

Voorzitter: Peer Busink
Beekersberg 5
5066 CT Moergestel. 04243-3699.

Secretaris: Jan Kolsters
Broederhof 12
5504 JC Veldhoven. 040-538248.

Penningmeester: Huub Knubben
Kabelstraat 1
5612 NL Eindhoven. 040-460363.

Biologisch secretariaat: Piet van Happen
Waardstraat 15
5662 EN Geldrop. 040-862739.

en: Tom Heijnen
Postelseweg 38d
5521 RB Eersel. 04970-16213.

Algemeen lid: Pieter Wouters
Lensheuvel 37
5541 BA Reusel. 04976-43049.

en: Albert Vrijaldenhoven
Broekweg 25
5503 GA Veldhoven 040-537251.

INHOUD: jaargang 19 no. 1 (1993)

Peer Busink	De presentatie van het Malpie-rapport aan Valkenswaard.	1
M. Bakermans, W. Deeben, H. Hermans en T. van der Vleuten	De Patrijs in de Kempen in 1992.	3
Peer Busink	Oeverzwaluwwand in de Beekse Bergen.	8
Tonny van der Vleuten	Plannen voor de natuur.	10
Huub Knubben	Knipselkrant.	13
Jan Wouters	Voor U gelezen.	16
VOGELVARIA		
Jan Wouters	Bosuil krijgt inwoning van Kauwen.	18
Jan Wouters	Schuwe vogels door de jacht.	19
Piet van Happen	Wist U dat...	20

Tekeningen: M. Bakermans (voorpagina)
R. d'Arcy Shillcock
L. Peeters
W. van de Voort
D. Watson